

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра географії України та регіоналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету

_____ **Мирослав ЗАЯЧУК**

“ 29 ” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ПРАВОВІ ПИТАННЯ ГІДРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИХ СПОСТЕРЕЖЕНЬ

вибіркова

Освітньо-професійна Гідрометеорологія

Спеціальність 103 Науки про Землю

Галузь знань 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Праві питання гідрометеорологічних спостережень» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Гідрометеорологія», спеціальність 103 Науки про Землю.

Розробник:

Настюк Микола Григорович – асистент кафедри географії України та регіоналістики

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Настюк Микола Григорович – асистент кафедри географії України та регіоналістики

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики
Протокол № 12/1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Іван КОСТАЩУК

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради _____

(підпис)

Наталя АНДРУСЯК

Мета навчальної дисципліни:

Сформувати у студентів систематизовані знання і розуміння загальних правових, економічних, соціальних та організаційних засад гідрометеорологічних спостережень в Україні.

Дисципліна знайомить студентів із особливостями організації роботи мережі гідрологічних станцій і постів, організацією спостережень на них.

Основні **завдання** вивчення дисципліни:

- розкрити студентам зміст курсу “Правові питання гідрометеорологічних спостережень”;
- розкрити студентам правові засади гідрометеорологічної діяльності;
- ознайомити студентів з структурою гідрометричної служби;
- навчити студентів розуміти державне регулювання гідрометеорологічної діяльності;
- показати основні перспективи розвитку гідрометеорологічних спостережень;
- ознайомлення з фінансуванням та матеріально-технічним забезпеченням гідрометеорологічних спостережень;
- вивчення нормативно-правових актів, що регулюють гідрометеорологічні спостереження в Україні.

Пререквізити: Організація роботи гідрометслужби України.

Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни „Правові питання гідрометеорологічних спостережень” студент повинен:

знати:

- Структуру та підпорядкування гідрометеорологічної служби в Україні;
- Нормативно-правові акти що регламентують гідрометеорологічну діяльність в Україні.

вміти:

- Аналізувати процес виконання гідрометеорологічних спостережень;
- Орієнтуватись у питаннях правових основ гідрометеорологічної діяльності;
- Розуміти процес фінансування гідрометеорологічної діяльності.

В процесі вивчення курсу студент повинен:

- *Застосовувати у вирішенні професійних завдань базові знання з гідрологічних та метеорологічних дисциплін. – ПРН 16*
- *Застосовувати у професійній діяльності загальні та спеціальні гідрологічні теоретичні моделі та практики. – ПРН 17*

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	сем.	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Правове регулювання гідрометеорологічних спостережень											
Тема 1. Вступ. Правові питання гідрометеорологічної діяльності.	9	2	-	1	-	6						
Тема 2. Встановлення охоронних зон для об'єктів гідрометеорологічних спостережень.	8	1	-	1	-	6						
Тема 3. Правове регулювання метеорологічних спостережень та метеорологічного обслуговування	10	2	-	2	-	6						
Тема 4. Реалізація державного обліку поверхневих вод.	10	2	-	2	-	6						
Тема 5. Регулювання метеорологічної діяльності у гідрометеорології.	8	1	-	1	-	6						
Разом за ЗМ1	45	8	-	7	-	30						

Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Гідрометеорологічна діяльність в Україні											
Тема 6. Структура та підпорядкування гідрометеорологічно служби в Україні. Державна система гідрометеорологічних спостережень.	12	2	-	2	-	8						
Тема 7. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення гідрометеорологічних спостережень.	12	2	-	2	-	8						
Тема 8. Перспективи розвитку національної гідрометеорологічної служби.	11	2	-	2	-	7						
Тема 9. Міжнародне співробітництво у сфері гідрометеорології.	10	2	-	1	-	7						
Разом за ЗМ 2	45	8	-	7	-	30						
Усього годин	90	16	-	14	-	60						

Теми семінарських занять

№	Назва теми
1	Правові питання гідрометеорологічної діяльності.
2	Процес встановлення охоронних зон для об'єктів гідрометеорологічних спостережень.

3	Правове регулювання метеорологічних спостережень та метеорологічного обслуговування.
4.	Державний облік поверхневих вод.
5.	Регулювання метеорологічної діяльності у гідрометеорології
6.	Державна система гідрометеорологічних спостережень.
7.	Фінансування та матеріально-технічне забезпечення гідрометеорологічних спостережень.
8.	Перспективи розвитку національної гідрометеорологічної служби.
9.	Міжнародне співробітництво у сфері гідрометеорології.

Індивідуальні завдання, передбачені робочим навчальним планом

№	Назва теми
1	Відповідальність за порушення у сфері гідрометеорології.
2	Водний кодекс України.
3	Повітряний кодекс України.
4.	Вимоги щодо гідрометеорологічних спостережень.
5.	Класифікація гідрометеорологічної мережі.
6.	Державна система моніторингу довкілля.
7.	Метеорологічне обслуговування авіації.
8.	Гідрометеорологічне забезпечення та обслуговування.
9.	Порядок здійснення державного моніторингу вод.

10.	Здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря.
11.	Державна програма матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби.
12.	Сучасні можливості вдосконалення гідрометричних спостережень.

МОДУЛЬ-КОНТРОЛЬ

Перелік запитань для проведення підсумкового модульного контролю із курсу «Правові питання гідрометеорологічних спостережень»

1. Назвіть загальні положення Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність».
2. Охарактеризуйте нормативно-правові акти у сфері гідрометеорологічної діяльності.
3. Назвіть акти Верховної Ради України у сфері гідрометеорологічної діяльності.
4. Проаналізуйте акти президента України у сфері гідрометеорологічної діяльності.
5. Охарактеризуйте акти органів виконавчої влади у сфері гідрометеорологічної діяльності.
6. Регулювання гідрометеорологічної діяльності місцевими органами влади.
7. Проаналізуйте основні принципи державної політики у сфері гідрометеорологічної діяльності.
8. Охарактеризуйте основні напрями гідрометеорологічної діяльності.
9. Назвіть суб'єкти відносин у сфері гідрометеорологічної діяльності.
10. Розкрийте суть права на провадження гідрометеорологічної діяльності.
11. Загальні положення встановлення охоронних зон в Законі України "Про гідрометеорологічну діяльність".
12. Дайте визначення поняття охоронна зона об'єктів, призначених для гідрометеорологічних спостережень.
13. Проаналізуйте порядок встановлення охоронних зон навколо об'єктів, призначених для гідрометеорологічних спостережень та інших видів гідрометеорологічної діяльності, та режим їх використання.
14. Проаналізуйте положення Закону України «Про гідрометеорологічну діяльність», що регулюють метеорологічні спостереження.
15. Основними завданнями Державної служби України з надзвичайних ситуацій ДСНС у сфері гідрометеорологічної діяльності.
16. Дайте визначення поняття метеорологічне обслуговування.
17. Проаналізуйте метеорологічні спостереження та обслуговування на аеродромах.
18. Проаналізуйте Постанову Кабінету Міністрів України від 08.04.1996 № 413. Про затвердження Порядку ведення державного водного кадастру.
19. Охарактеризуйте загальні положення державного обліку водних ресурсів.
20. Назвіть суб'єкти державного водного кадастру.
21. Розкрийте суть державного регулювання масивів поверхневих вод.
22. Проаналізуйте законодавство України про метрологію та метрологічну діяльність.
23. Назвіть основні поняття Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність».
24. Назвіть види діяльності, що належать до сфери законодавчо регульованої метрології.
25. Проаналізуйте метрологічну систему України.
26. Розкрийте суть метрологічної діяльності в національній гідрометеорологічній службі України.

27. Проаналізуйте ДСТУ ISO 10012:2005 Системи керування вимірюванням. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання (ISO 10012:2003, IDT).
28. Проаналізуйте структуру та підпорядкування гідрометеорологічної служби.
29. Охарактеризуйте положення про Український гідрометеорологічний центр.
30. Назвіть основні завдання УкрГМЦ.
31. Проаналізуйте основні функції УкрГМЦ.
32. Сучасна структура національної гідрометеорологічної служби України.
33. Державна система гідрометеорологічних спостережень.
34. Розкрийте загальні положення фінансування національної гідрометеорологічної служби.
35. Проаналізуйте матеріально-технічне забезпечення діяльності національної гідрометеорологічної служби.
36. Проаналізуйте основні фонди на цінності на балансі національної гідрометеорологічної служби.
37. Охарактеризуйте основні проблеми фінансування національної гідрометеорологічної служби.
38. Розкрийте суть Стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
39. Проаналізуйте стратегічні цілі та показники розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
40. Охарактеризуйте основні заходи спрямовані на реалізацію Стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
41. Назвіть основні очікувані результати реалізації стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
42. Проаналізуйте основні механізми реалізації Стратегії розвитку гідрометеорологічної діяльності в Україні на період до 2030 року.
43. Охарактеризуйте загальні положення Державної цільової програми матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби на період 2022-2024 років.
44. Назвіть шляхи та способи розв'язання проблеми, строк виконання програми матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби на період 2022-2024 років.
45. Проаналізуйте очікувані результати виконання програми матеріально-технічного переоснащення національної гідрометеорологічної служби на період 2022-2024 років.
46. Проаналізуйте загальні положення міжнародного співробітництва у сфері гідрометеорології.
47. Розкрийте суть роботи Всесвітньої метеорологічної організації.
48. Проаналізуйте відповідальність за порушення законодавства у сфері гідрометеорологічної діяльності.
49. Проаналізуйте міждержавні угоди у сфері гідрометеорології.
50. Охарактеризуйте порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря.

Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Лекції – бесіди. Опитування з доповненнями, дискусією та ув'язкою з іншими питаннями. Дискусія і обговорення проблемних запитань. Дистанційне навчання. Moodle. Презентації. Тестування. Захист індивідуальних робіт, вирішення задач.

Система контролю та оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Форми поточного контролю усні опитування (колоквіуми), реферати, тестування.

Форма підсумкового контролю: залік.

Засоби оцінювання

стандартизовані тести, реферати, робота на семінарських заняттях.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни. Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30; 2 модуль – 30 балів.

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати залік і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати залік з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо студент набрав менше 30 балів, він не допускається до складання заліку.

Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується така таблиця:

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка	Сприяючий характер діяльності студента
„відмінно” 90–100 балів / А	Виставляється у випадку, коли студент вільно і у повному обсязі володіє програмним матеріалом курсу. При відповіді показана обізнаність із основними теоретично-методичними аспектами науки, розуміння сутності і напрямів застосування знань. Студент вміє вирішувати завдання, пов'язані з практичними роботами.
„добре” 80–89 балів / В	Студент допускає окремі похибки і неточності, які не впливають на загальну стрункість знань і свідчать про розуміння студентом теоретичного, методичного і практичного матеріалу.
„добре” 70–79 балів / С	Студент добре володіє матеріалом, але допускає окремі похибки і неточності, які не впливають на загальну якість знань і свідчать про розуміння студентом теоретичного, методичного і практичного матеріалу.
„задовільно” 60–69 бали / D	Добре володіючи програмним матеріалом курсу, студент неповно розкриває спеціальні питання, закономірності, не зовсім точно трактує поняття і терміни. Прикладні завдання виконуються загалом методично правильно, однак спостерігаються значні розбіжності у кінцевих результатах. Загалом студент володіє мінімальними знаннями, які дозволяють у майбутньому виконувати свої фахові функції.
„задовільно” 50–59 балів / E	Володіючи програмним матеріалом курсу на достатньому рівні, студент неповно розкриває спеціальні питання, закономірності, не зовсім точно трактує поняття і терміни. Прикладні завдання виконуються загалом методично правильно, однак спостерігаються значні розбіжності у кінцевих результатах.

	Загалом студент володіє мінімальними знаннями, які дозволяють у майбутньому виконувати свої фахові функції.
„незадовільно” (з можливістю повторного складання) 35–49 балів / FX	Студент не володіє спеціальною термінологією, не розуміє значень конкретних теоретичних, методичних і прикладних питань. Визначення основних характеристик і параметрів, при застосуванні методів дослідження здійснюється невірно, наявне нерозуміння сутності явищ. Обсяги теоретичних знань і практичних навиків такого студента недостатні для виконання фахових обов’язків.
„незадовільно” (з обов’язковим повторним курсом) 1–34 бали / F	Студент не розуміє елементарних понять з дисципліни.

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі.

Визнання результатів здобутих шляхом неформальної освіти: Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, у системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол № 4 від 28 березня 2022 року)(<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>)» допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами неформальної освіти: – робота чи стажування за фахом, що підтверджується документом із підприємства та забезпечує набуття компетентностей, передбачених навчальною дисципліною; – проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на фахових платформах, за умови отримання безкоштовного сертифікату. Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і практичних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)					Кіл-сть балів (іспит)	Сум. кіл-сть балів				
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4		
6	6	6	6	6	8	8	7	7		

T1, T2.....T15 – теми занять.

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Водний кодекс України. Кодекс України про надра. Лісовий кодекс України. Повітряний кодекс України / Видавництво: Право 2022. – 294 с.
2. Екологічне право України. Загальна частина: навч. посіб.; / за ред. В.І. Курила /В. В. Курзова, А.І. Берлач, В.І. Курило та ін. – К.: Алерта, 2015. – 620 с.
3. ДСТУ ISO 10012:2005 Системи керування вимірюванням. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання (ISO 10012:2003, IDT)
4. Мілімко Л.В., Артеменко О.В. Екологічне право України / Мілімко Л.В., Артеменко О.В. / Навчальний посібник. – К.: Компринт, 2015. – 288 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws> – система Верховної Ради України щодо пошуку нормативно-правових актів.
2. <https://menr.gov.ua/> – офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
3. <https://www.kmu.gov.ua/ua> - Урядовий портал
4. <http://www.ecoleague.net/index.php> – Офіційний веб-сайт Всеукраїнської неурядової громадської організації «Всеукраїнська екологічна ліга»
5. <http://www.meteo.gov.ua/> - Офіційний веб-сайт Українського гідрометеорологічного центру
6. <https://dsns.gov.ua/> - Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets_koho-natsionalnoho-universytetu.pdf
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahi_at-2023plusdodatky-31102023.pdf